

ДОБРИ ЖОТЕВ СВАТБАТА НА ДОЧО

chitanka.info

Дядо приведе Гюца близо до каменните стъпала пред къщи, застана на второто стъпало, пхна крак в стремето, с другия обикрачи седлото и се намери на гърба ѝ. Щеше да пътува по някаква работа до града. Майка и баба стояха на пруста за изпроводяк.

Преди да подръпне юздата, той се обърна към тях:

— Ергените са намислили нещо. Луди-млади че женят Дочо... Гледайте да се размине тая работа! Не е убава!

Двете жени се спогледаха. Дочо минаваше за малко глуповат младеж. Глави се за ратай, но не го биваше за кърски труд, та дядо му повери стоката. С него е свързано детството ми. През лятото му помагах да пасем овцете. И сега е пред очите ми — вакъл, висок, с втъкнат здравец зад ухото. Влюбен беше в Ника. Задиряше я на чешмата, по седенки и хора, а тя, хитрушата, се преструваше, че уж също му е хвърлила око.

Не беше трудно да се досетят, че тъкмо за нея щяха да го женят ергените. Това, разбира се, щеше да бъде издевателство. Мама го повика. Той излезе от обора, където хранеше говедата.

— Дочо, щели да те женят! Верно ли е?

Женихът се поизтупа от сламките и отвърна с грейнало лице:

— Верно е!

— За Ника ли?

— За Ника — потвърди той и се изчерви.

— Ергените те лъжат, сине — каза мама състрадателно.

Дочо махна самоуверено ръка.

— Мани ги ти ергените, Ника ми даде дума!

След този съкрушителен аргумент майка ми се натъжи още повече. Как да го убеди, че тъкмо на Ника не трябва да вярва. Каквото и да кажеше, то щеше да рикошира в гранитната му убеденост. Прибра се въщи. Дочо се върна в обора, но след малко изскочи и заби нанякъде. Не го свърташе на едно място...

Надвечер пристигна у нас Дарчо. Изпратили го ергените да предупреди за предстоящата сватба и да поиска съгласието на нашето семейство. Дори както му е обичаят, носеше павурче с ракия. Майка ми, вместо да пийне от павурчето, продума укорно:

— Дарчо, Дарчо, какви работи ги вършите? Не ви ли е грехота? Ако Дочо... вие не сте!

Парламентьорът се захили:

— Я па ти! За два часа ще си нещо като свекърва! Това е сичко.
Но тя не се предаваше:

— Нема да се подигравате с момчето! Срамота е!

— Защо да е срамота? — направи учудено лице Дарчо. — Голям джюмбуш че падне.

Мама продума като на себе си:

— Ама и тая Ника акъл има ли, цело село да я одумва.

Дарчо се разсмя:

— Ти за момата се не бой, ние тука че сватбуваме, а она че си седи дома.

— Нема ли да е Ника? — учуди се майка ми.

— Нема — заяви предоволен Дарчо. — Че облечеме у женски дрехи един ергенин!

Каза това и си тръгна нехайно, като подбра със себе си и мен. Бил съм около десетина години и ми беше интересно да участвам, макар и с гледане, в предстоящия спектакъл. Особено ме интересуваше кого от ергените ще обличат в женски дрехи. Спуснахме надолнището на нашата махала и спряхме пред къщата на Гоца. Още не застанали пред вратата, и той се появи.

— Гледай — обърна се към мен Дарчо, — не е ли баш Ника, а?

— Баш — отвърнах машинално.

После се вгледах и учуден открих, че Гоца беше на ръст колкото нея, а заобленото му лице и кестеняви очи напомняха Никините.

Тримата поехме към съседната махала. Досетих се — отиваме при момата. Там беше къщата ѝ. Когато почукахме на вратата, вече притъмняваше. Отвори ни Ника и ние се намъкнахме като крадци.

— Никой ли друг нема? — пошепна Дарчо.

— Никой, като що се разбрахме — отвърна тя и се засмя приглушено.

— Давай дрехите!

Хитрушата донесе литак, риза, престилка, забрадка. „Значи в нейни дрехи ще се преоблече — помислих. — Така Дочо по ще хване вяра.“ Гоца награби дрехите и се мушна в страничната стаичка. В стаичката беше тъмно, та Ника запали газениче. Останахме да чакаме в антренцето. Само че много се забави. Дарчо загуби търпение.

— Ама що се тутка тоя човек там!

— И ти да си, че се туткаш — изкиска се Ника. — Това не е като да навлечеш едни панталони и кошуля.

Дарчо влезе да помогне на туткавата булка. След още толкова време най-после се показаха на вратата. Дарчо носеше газеничето. Приликата беше завидна. Самата Ника се изненада и запревива от смях. Отвън се почука. Влязоха още неколцина ергени. Единият носеше пушка, друг навито бяло платно:

— Готови ли сте?

— Готови — отвърна Дарчо. — „Свекървата“ нещо се дърпа, ама...

— Нека се дърпа — вметна оня с пушката. — Щом гръмнете и удари тъпанът, щом къщата се напълни с народ — мърдане нема.

Оставаше да вземем Дочо, който ги чакал на уреченото място. За по-убедително трябвало да го доведат тук и изведат момата от нейния дом. Почувствах се неудобно. Как щях да гледам човека в очите. Пуснаха ме да си отида.

Вкъщи мама и баба бяха неспокойни. Скараха ми се, че съм се помъкнал с ергените. После подпитаха дали не са се отказали да женят Дочо. Разказах всичко, което видях и чух. Майка ми смръщи вежди, а баба, любител на веселбите, сякаш се примири, та дори нетърпеливо се заслушваше.

Излязох и се зашурках по двора. Представях си по-нататъшното развитие на събитията. Ето групата ергени е при чешмата. Навярно някъде там ги чака Дочо. Подсвирват му уговорения сигнал. Той се появява от тъмното. Всички вкупом потеглят към Никината къща. Пристигат и застават в очакване, прислонени под дворната слива. Най-после Ника се показва на прага. Спуска се по стълбичката. Дочо на седмото небе от щастие, хваща ръката ѝ. Поемат стръмнината към нашата махала. Вече приближават към нас...

От унеса ме извадиха гърмежи и викове иху-хууу. Представите ми бяха съвпаднали с действителността. Посрещнах сватбарите и заедно с тях влязох в нашия двор. Там спряхме.

Дарчо се развика:

— Излизайте, доведохме ви снаха!

Двете жени изскочиха. Майка ми промърмори:

— Грех и срам от ората немате!

Младоженецът се спусна да целува ръка на стопанките с думите:

— Стана що стана, доведохме Ника!

Мама жалостиво му пошепна:

— Дочо, сине, лъжат те, не видиш ли, Гоца са ти облекли.

Той я погледна право в очите.

— Какъв Гоца, Ника е това, Ника!

Дарчо, изглежда, се уплаши, че работата ще се развали, та притича с бялото платно, което ергените носеха, и по обичая взе да го разстила към прага на вратата. По това платно трябваше да минат младоженците. В същото време в двора влязоха тържествено Стоянчо с кемането и Гъора тупанджията. Стоянчо загъделичка струните, а тъпанът забумка така отривисто, че и глухите чуха — сватба.

За няколко минути дворът се изпълни с народ. Някои знаеха — други сега научаваха и прихваха в шепи. Дарчо не губеше нито секунда. Върна Дочо при булката и те под звуците на кемането и бумтежа на тъпана минаха по разстланото платно и влязоха вкъщи. Пътем булката целуна ръка на двете стопанки. Баба я устрели с ръце, но личеше, че ѝ е забавно. Със сведена над очите кърпа Ника седна в ъгъла на стаята. Там беше по-сенчесто.

Без никого да питат, ергените натъкмиха софра с чаши за ракия. Хората надонесоха бъклици. Дарчо изскочи навън и покани дошлите да влизат. Тълпата нахълта със смях. По онова време в неговото село нямаше ни радио, ни телевизия. Едвам бяха започнали да пристигат часовниците. Селяните използваха всеки повод за веселие. А сватбата на Дочо беше веселие над веселията.

След като булката влезе вкъщи, Дочо се обърка от щастие. Снове от къщи до обора и обратно. Пали някакъв ръждясал фенер и го гаси. Отива до плевника да носи храна на добитъка и от вълнение разпилява сламата по двора. Не беше на себе си.

Освен ядене и пиене всяка селска сватба изобилстваше с какви ли не ритуали. Набучени на дълги прътове се разнасяха опечени петли. Млад байрактар развяваше сватбарски байрак. Целият плат на байрака не се виждаше от накачени по него дрънкулки — малки огледалца, разноцветни парцалчета, червени чушки, варак.

На Дочовата сватба не беше възможно да се изпълни всичко. И все пак според възможностите нещичко понаправиха, макар и карикатурно. Ергените събраха няколко от присъстващите моми, които трябваше с песен да напомнят на булката за края на нейното

моминство. Момите се изправиха пред предрешения Гоца и трогателно запяха:

*Жал ли ти е, моме,
жал ли ти е за моминството...*

И вместо булката отговаряха:

Жал, та жал, та как ли не...

Но някой прекъсна песента, като се развика, че нямало кум и кумица. Каква била тази сватба без най-важното. Сватбарите шумно се съгласиха с него. В същото време влезе Стоимен Иванчов с жена си Рада. Назначиха ги за кумове. Рада отказа. При това положение Стоимен прие да кумува сам. Отредиха му кумското място на софрата. Той седна, а очите му сълзяха от смях. Булката се надигна от мястото си и му целуна ръка. Кумът се огледа:

— Не видим младоженеца. Тука да дойде, при невестата!

Дарчо изтича вън и доведе Дочо. Той целуна ръка на кума. Стоимен го попита:

— Коя ти е невестата, Дочо?

— Ника, та коя? Не видиш ли?

— Ника кажеш?

— Ника, я!

Последва смях. Кумът с мъка сдържа смеха си и вдигна ракиената чаша:

— Е, щом е така, живи, здрави и дълговечни да сте!

Звъннаха чаши. Баба се смееше с другите. Майка ми седеше на ниско столче в ъгъла мълчалива и разстроена. Както се очертаваше, сватбата щеше да продължи до съмнало.

Някъде преди полунощ на двора изцвили Гюца. Дядо се беше върнал от града. Дочо изскочи да го посрещне. Помогна му да слезе от кобилата и задавен от вълнение заяви:

— Стана що стана, доведохме Ника!

Старецът нищо не каза. Двамата мълчаливо влязоха вкъщи. Развеселените сватбари честитиха снаха, а булката почтително му целуна ръка. Дядо с някакво подобие на усмивка се обърна към младоженеца:

— Коя ти е невестата, чоджум?

— Нали ти казах — Ника!

— Ника, ама нещо мъжка ръка ми стисна!

Дочо викна малко пресилено:

— Ника е това, Ника!

В същото време кумът най-неочаквано оповести, че вече е късно и че младоженците трябва да си лягат. Внезапна тишина. Това, както казваме сега, не влизаше в сценария. Булката трепна, поозърна се и неочаквано побягна. Младоженецът малко тромаво хукна подире ѝ.

Сватбарите мигновено се изпариха. Дядо сърдито подбра баба да спят. В стаята останахме само мама и аз. Дочо се върна посърнал, поседна до обезлюдената трапеза и замълча с наведена глава. Първа наруши мълчанието майка ми, като продума едвам чуто:

— Докъде я гони?

— До чешмата.

— Още ли не си разбрал кого ти доведоха за невеста?

Дочо изпъшка:

— До чешмата беше Ника... от чешмата натам Гоца.

Мама пое въздух на пресекулки:

— Дочо, Дочо...

Той се загледа в тъмните стъкла на прозореца и рече в скороговорка:

— Я знаех сичко...

— Знаеше ли?

— Знаех... още от оня ден — чух кога се наговаряха ергените...

Мама сведе глава, замисли се... и заплака.

Стана ми никакво, та излязох да вдъхна прохладен въздух. Пееха трети петли. Скоро щеше да разсъмне.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.